Sønderborg
Udsigt i verdensklasse

Tandpleje for børn og unge

Indsatskatalog
Juni 2024

Indhold

Indledning **2**

Formål 2

Indsatskatalogets målgruppe 2

Oversigt over indsatser 2

Godkendelse 3

Indsatser **4**

Forebyggelse – individuelt 5

Forebyggelse i grupper, sundhedsfremmende aktiviteter til dagtilbud og skoler 5

Sundhedsvurdering af småbørn 0-5 år 8

Undersøgelser 6-21 år 11

Behandling 14

Indledning

Formål

Sønderborg Kommunes kvalitetsstandard for tandpleje til børn og unge, efter sundhedslovens §§ 127-130 beskriver kommunens serviceniveau for tandpleje.

Indsatskataloget understøtter en ensartet udmøntning af kvalitetsstandarden, og beskriver de indsatser Tandplejen leverer til børn og unge.

Formålet med indsatskataloget er at informere borgere og samarbejdspartnere om de indsatser, der leveres af Tandplejen Sønderborg Kommune.

Se nedenstående link til kvalitetsstandarden.

www.sonderborgkommune.dk

Indsatskatalogets målgruppe

Sønderborg Kommunes tandplejetilbud omfatter børn og unge fra 0-21 år (for unge født efter den 31. december 2003).

Oversigt over indsatser

Det fremgår af kvalitetsstandarden, at tandpleje til børn og unge består af:

- Forebyggelse individuelt og i grupper
- Sundhedsvurderinger af småbørn 0-5 år
- Undersøgelser, 6-21 år
- Behandlinger, herunder
    - Tandregulering (for eksempel bøjlebehandling**)**
    - Specifikke behandlinger af børn med særlige lidelser og handicaps i mund og kæbe
- Specialtandpleje til børn og unge med væsentligt nedsat funktionsevne.

Det fremgår endvidere af kvalitetsstandarden, at undersøgelse, behandling og forebyggelse tilrettelægges efter en individuel vurdering ud fra tandlægefaglige kriterier.

Tandplejen Sønderborg Kommune uddelegerer visse afgrænsede opgaver til tandklinikassistenter, herunder sundhedsvurderinger. Således vil kariesfrie børn fra 2½ - 5 år modtage en sundhedsvurdering af en erfaren tandklinikassistent der er godkendt til at udføre denne opgave.

Undersøgelsesintervallerne tilpasses det enkelte barn og kan være mellem 8, 12 og 15 måneder.

Alle børns tandstatus indberettes til Sundhedsstyrelsens centrale register når barnet er henholdsvis 5, 7, 12 og 15 år.

Børn og unge, der pga. sindslidelse, psykisk udviklingshæmning m.fl. ikke kan benytte det almindelige tandplejetilbud, kan henvises til Den Regionale Specialtandpleje.

Der tilbydes sundhedsfremmende indsatser på gruppeniveau til:

- specifikke årgange – udskolingsbørnene i børnehaver, 4. klasser
- særlige grupper – specialklasser og /-børnehaver.

Godkendelse

Indsatskataloget er godkendt i Sundhedsudvalget d. 12. juni 2024.

Indsatser

Indsatser til alle børn og unge

Indsatser til småbørn, 0-5 år:

- Sundhedsvurdering
  - intervallerne er tilpasset det enkelte barn og kan være mellem 8 og 12 måneder

- **Indsatser til børn og unge, 6-21 år:**
- Undersøgelser
  - intervallerne er tilpasset det enkelte barn og kan være mellem 8, 12 og 15 måneder

Indsatser til børn og unge efter individuelle behov

- **Forebyggelse - individuelt**
  - Fluoridbehandling hver 4-6 mdr.
  - Mundhygiejne kontrol
  - Tandrensning
  - Tilvænning til tandpleje
  - Lakering af 6-års og 12-års tænder

- **Behandling**
  - Akut/nødbehandling
  - Fyldningsterapi ved karies
  - Specielle tiltag til behandlingsumodne børn
  - Tandudtrækning
  - Kirurgi
  - Skinnebehandling
  - Rodbehandling
  - Tandregulering, fx bøjlebehandling

Indsatser i dagtilbud og skoler

- **Forebyggelse - i grupper**
  - Skolegrupper i alle børnehaver, 5-6 årige
  - Børn i specialklasser og /-børnehaver
  - 4. klasser

Forebyggelse – individuelt

1. Målgruppe	Alle børn og unge med behov for forebyggelse
2. Formål	Forebygge sygdom eller udvikling af sygdom i tandsættet
3. Indsatsens indhold	Ud fra den individuelles behov kan forebyggende tiltag fx være • Fluoridering: hver 4 – 6 mdr. Fortsat behov vurderes ved efterfølgende undersøgelse • Mundhygiejne kontrol: kan indeholde indfarvning af plak og tandbørsteinstruktion • Tandrensning: fjernelse af hårde belægning/tandsten • Tilvænning: målrettet udfordrede eller behandlingsumodne børn. Kan tilbydes til tandpleje generelt eller til behandling • Lakering af tandoverflade: kan tilbydes i forbindelse med frembrud af 6-års og 12-års tænder
4. Målinger, test og dokumentation	Journalsystem
5. Tidsramme og praktiske forhold	15 op til 30 minutter inkl. dokumentation

Forebyggelse i grupper, sundhedsfremmende aktiviteter til dagtilbud og skoler

1. Målgruppe	Børn i alderen 5-6 år i (skolegrupperne) i alle børnehaver i Sønderborg kommune. Maks. 10- 12 deltagere per gang.

2. Formål	• At børnene møder tandplejen
	• At styrke børnenes tillid til tandplejen
	• At give børnene grundlæggende viden om:
	  ○ hvilken mad og drikke der er sukkerholdig, og hvilken der ikke er
	  ○ hvorfor og hvor ofte man skal børste tænder
	  ○ rokketænder

	○ at de nye 6 års tænder skal holdes ekstra rene
3. Indsatsens indhold	Besøget indeholder velkomst og præsentation af program med fokus på: • Tandbørstning to gange dagligt med voksenhjælp • Anvendelse af ”voksentandpasta” • Frembrud af 6 års tænder • Rokketænder • Information om kost/sukkerholdige fødevarer, som formidles via illustrationer, spil og sang Afsluttes med et diplom i form af en badge.
4. Måling, test og dokumentation	Børnehaverne udfylder et evalueringsskema efter hvert besøg.
5. Tidsramme og praktiske forhold	Undervisningsbesøg af **60 minutters** varighed Udføres af tandklinikassistent

1. Målgruppe	Børn i specialklasser og /-børnehaver i Sønderborg kommune
2. Formål	• At børnene møder tandplejen • At styrke børnenes tillid til tandplejen • At give børnene grundlæggende viden om: ○ hvilken mad og drikke der er sukkerholdig, og hvilken der ikke er ○ hvorfor og hvor ofte man skal børste tænder ○ tandskifte ○ at de nye 6 års tænder skal holdes ekstra rene • At give en instruktion i tandbørstning
3. Indsatsens indhold	Besøget indeholder velkomst og præsentation af program med fokus på: • Tandbørstning to gange dagligt • Anvendelse af fluoridholdig tandpasta

	• Tandskifte • Information om kost/sukkerholdige fødevarer, som formidles via illustrationer, spil og sang
4. Måling, test og dokumentation	I Tandplejens ugeplaner
5. Tidsramme og praktiske forhold	Undervisningsbesøg af 60 minutters varighed Udføres af tandklinikassistent

1. Målgruppe	Alle 4. klasser i Sønderborg Kommune
2. Formål	Understøtte børnenes viden om tandsundhed, ved at: • Informere om sukkerholdig kost med særlig fokus på sukker- og syreholdige drikke • Skabe bevidsthed på egen indflydelse på tandsundhed
3. Indsatsens indhold	Besøget indeholder velkomst og præsentation af program med fokus på: • Tandbørstning to gange dagligt med fluoridholdig tandpasta • Antal voksentænder og frembrud af ”12 års tænder” • Information om kost med fokus på sukker- og syreholdige fødevarer • Syreskader Ovenstående formidles via PowerPoint præsentation og tilhørende formidlingsmateriale. Efterfølgende kan eleverne gennem leg ved hjælp af et dartspil teste deres viden om henholdsvis sukkerfattige og sukkerrige fødevarer. Besøget afsluttes med en Kahoot, som giver mulighed for reflektion og evaluering af læring.
4. Måling, test og dokumentation	Lærerne udfylder et evalueringsskema efter besøget.

5. Tidsramme og praktiske forhold	Undervisningsbesøg af 90 minutters varighed Udføres af to tandfaglige medarbejdere

Sundhedsvurdering af småbørn 0-5 år

1. Målgruppe	Forældre og deres 1-årige barn bosat på Nordals
2. Formål	Tidlig screening og risikovurdering af barnet. Desuden at formidle viden til forældre, så de kan • Tage ansvar for barnets tandsundhed • Sikre og understøtte barnets tandsundhed i det daglige.
3. Indsatsens indhold	Forældresamtale om tandsundhed • Mundhygiejne inkl. brug af fluoridholdig tandpasta • Spise- og drikkevaner herunder amning og brug af sutteflaske • Tandfrembrud. Hvis mulig, udføres vurdering af barnets tænder, tandkød og mundslimhinder. Ved behov instrueres i udføring af den daglige tandbørstning. Der udarbejdes en individuel plan for det videre forløb, herunder evt. henvisning til • Forebyggende indsatser ved tandklinikassistent • Tandlæge ved behandlingsbehov. Desuden fastlægges tidsinterval til næste sundhedsvurdering.
4. Målinger, test og dokumentation	Journalsystem

5. Tidsramme og praktiske forhold	30 minutter inkl. dokumentation Udføres af tandklinikassistent på Tandklinikken Nordborg

1. Målgruppe	Børn i 2½-års alderen og deres forældre

2. Formål	Vurdere barnets tænder og mundhule, samt forebygge tandsygdom ved at
	• Formidle viden til forældrene, så de:
	  ○ Kan sikre og tage ansvar for barnets tandsundhed i det daglige
	  ○ Har forståelse for vigtigheden af at børste tænderne rene hver dag
	• Tilvænne til tandpleje.

3. Indsatsens indhold	Forældresamtale om tandsundhed • Mundhygiejne inkl. brug af fluoridholdig tandpasta • Spise- og drikkevaner • Suttevaner • Tandfrembrud Hvis mulig, udføres vurdering af barnets tænder, tandkød og mundslimhinder. Ved behov instrueres i udføring af den daglige tandbørstning. Der udarbejdes en individuel plan for det videre forløb, herunder evt. henvisning til • Forebyggende indsatser ved tandklinikassistent • Tandlæge ved behandlingsbehov. Desuden fastlægges tidsinterval til næste sundhedsvurdering.
4. Målinger, test og dokumentation	Journalsystem
5. Tidsramme og praktiske forhold	30 minutter inkl. dokumentation

	Udføres af tandklinikassistent

1. Målgruppe	3 til 5-årige og deres forældre

2. Formål	• Vurdere barnets tænder, mundhule og slimhinder
	• Forebygge tandsygdom ved at formidle viden til forældrene, så de
	  ○ Kan sikre og tage ansvar for barnets tandsundhed i det daglige
	  ○ Har forståelse for vigtigheden af at børste tænderne rene hver dag
	• Fortsat tilvænne til tandpleje.

3. Indsatsens indhold	Forældresamtale om tandsundhed • Mundhygiejne inkl. brug af fluoridholdig tandpasta • Spise- og drikkevaner • Stop med brug af sut • Tandfrembrud og /-skifte. Vurdering af barnets tænder, tandkød og mundslimhinder. For at vænne barnet til roterende instrumenter i munden tilrådes tandafpudsning i forbindelse med sundhedsvurderingen med fluoridholdig tandpasta. Ved behov instrueres i udføring af den daglige tandbørstning inklusive brug af tandtråd. Hvis 6 års tænderne er fuldt frembrudte, tilbydes ved behov forebyggende forsegling af tyggefladen. Der udarbejdes en individuel plan for det videre forløb, herunder evt. henvisning til • Forebyggende indsatser ved tandklinikassistent • Tandlæge ved behandlingsbehov. Desuden fastlægges tidsinterval til næste sundhedsvurdering

4. Målinger, test og dokumentation	Journalsystem samt indberetning til Sundhedsstyrelsens centrale register ved 5 år
5. Tidsramme og praktiske forhold	30 minutter inkl. dokumentation Udføres af tandklinikassistent

Undersøgelser 6-21 år

1. Målgruppe	Børn i 6-14 årsalderen og deres forældre

2. Formål	• Undersøge barnets tænder, tandkød og slimhinder
	• Forebygge tandsygdom ved at formidle viden til børn og forældre, så de:
	  ○ Kan sikre og tage ansvar for barnets tandsundhed i det daglige
	  ○ Har forståelse for vigtigheden af at børste tænderne rene hver dag
	• Ved behov, fortsat tilvænne til tandpleje.

3. Indsatsens indhold	Samtale om: • Spise- og drikkevaner, herunder information om hvordan syreskader undgås • Mundhygiejne inkl. brug af fluoridholdig tandpasta • Tandskifte og /-frembrud. Undersøgelse der indeholder vurdering af tænder, tandstilling, tandkød og mundslimhinder. Ved fuldt frembrudte 6 års og 12 års tænder, tilbydes efter behov forebyggende forsegling af tyggefladen. Individuel instruktion i tandbørstning. Ved behov indfarvning af plak og drøftelser af diverse hjælpemidler, som fx solobørste, tandtråd Der udarbejdes en individuel plan for det videre forløb, herunder evt. henvisning til • Forebyggende indsatser ved tandklinikassistent

	• Tandlæge ved behandlingsbehov • Vurdering af behov for tandregulering inden 13 årsalderen. Desuden fastlægges tidsinterval til næste undersøgelse. Inden barnet fylder 14 år, tilbydes vurdering af tandstilling af en bøjletandlæge.
4. Målinger, test og dokumentation	Journalsystem samt indberetning af tandstatus til Sundhedsstyrelsens centrale register for de 7-årige og 12-årige.
5. Tidsramme og praktiske forhold	20 minutter inkl. dokumentation Udføres af tandlæge eller tandplejer med assistance af tandklinikassistent

1. Målgruppe	Unge i 15-21-årsalderen

2. Formål	• Undersøge den unges tænder, tandkød og slimhinder
	• Forebygge tandsygdom ved at formidle viden til de unge, så de:
	  ○ Kan sikre og tage ansvar for deres tandsundhed i det daglige
	  ○ Har forståelse for vigtigheden af at børste tænderne rene hver dag.

3. Indsatsens indhold	Samtale om: • Spise- og drikkevaner, herunder information om hvordan syreskader undgås • Mundhygiejne inkl. brug af fluoridholdig tandpasta • Tobaks- og nikotinvaner • Mulige tandskader ved piercinger • Frembrud af visdomstænder. Undersøgelse der indeholder vurdering af tænder, tandstilling, tandkød og mundslimhinder. Den sidste undersøgelse før udskrivelse efterstræbes udført senest 3 måneder før det fyldte 22 år. Efter behov foretages demonstration og træning af tandbørstestillinger og -metoder samt brug af tandtråd.

	Individuel instruktion i tandbørstning. Ved behov indfarvning af plak og drøftelser af diverse hjælpemidler, som fx solobørste, tandtråd. Der udarbejdes en individuel plan for det videre forløb, herunder evt. henvisning til • Forebyggende indsatser ved tandklinikassistent • Tandlæge ved behandlingsbehov • Valg af privat tandlæge ved 22-årsalderen Desuden fastlægges tidsinterval til næste undersøgelse. Når den unge fylder 22 år, sender Tandplejen Sønderborg Kommune journalen mv. til den valgte privatpraktiserende tandlæge. Der kan være en faglige grund til at behandlingen fortsættes efter det fyldte 22. år, fx påbegyndt rodbehandling. Hvis den unge på grund af nedsat funktionsevne kun vanskeligt kan benytte en privatpraktiserende tandlæge, vurderer Tandplejen Sønderborg Kommune, om den unge kan visiteres til andet voksentandpleje tilbud. Unge med manglende tandanlæg som formodes at give funktionelle eller kosmetiske gener, og unge, der formodes eller allerede har mistet fortænder grundet ulykke, henvises inden det fyldte 22. år til Region Syddanmark for vurdering og eventuel behandlingsplan.
4. Målinger, test og dokumentation	Journalsystem samt indberetning til Sundhedsstyrelsens centrale register ved 15 år
5. Tidsramme og praktiske forhold	20 minutter inkl. dokumentation Udføres af tandlæge eller tandplejer med assistance af tandklinikassistent

Behandling

1. Målgruppe	Alle børn og unge med behov for behandling
2. Formål	Standse eller forebygge udvikling af sygdom i tandsættet
3. Indsatsens indhold	Ud fra den individuelles behov kan behandling fx være • Akut/nødbehandling: ved akut opstået tand- og mundhuleproblem herunder tandskader • Fyldningsterapi: ved karies, huller i tænderne • Specielle tiltag i forhold til behandlingsumodne børn/unge, fx lattergas, hypnose • Tandudtrækning: ved omfattende kariesangreb, misdannelse af tandens emalje eller i som led i bøjlebehandling • Kirurgi inkl. fx forundersøgelse, konsultation og kontrol: fx ved overtallige tænder, udfordret lejring og frembrud af tand, slimhindeforandring • Skinnebehandling: ved ikke-alderssvarende slid af tænderne • Rodbehandling: ved karies ind til tandnerven eller efter tandskade, hvor tanden ikke overlever • Tandregulering, fx bøjlebehandling
4. Målinger, test og dokumentation	Journalsystem
5. Tidsramme og praktiske forhold	15 op til 90 minutter inkl. dokumentation

Sønderborg Kommune
Rådhustorvet 10
6400 Sønderborg
T: 88 72 64 00
E: post@sonderborg.dk
W: sonderborgkommune.dk